

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLYIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHIKENT DAVLAT O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI
UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi: №

2023-yil- 22.08

LINGVOKRIMINALISTIKA VA EKSPERTIZA

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200 000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi: 230 000 – Tillar
Ta'lim yo'nalishi: 60230700 – Amaliy filologiya

Toshkent – 2023

Semestr	Fan/modul kodi L.KE12-520	Fan/modul turi majburiy	Ta'lim tili o'zbek	Ishlab chiqilgan o'quv yili 2023/2024						
				Haftalik dars sonlari	O'quv mashg'ulotlari (soat)				Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
		ECTS - Kreditlar		Jami:	ma'ruza	seminar	amaliy	laboratoriya		
2	1-modul. Lingvistik ekspertiza nazariyasi	5	4	60	20	20	20	0	90	150
3	2-modul. Lingvokriminalistika asoslari	5	4	60	20	0	40	0	90	150
4	3-modul. Badiiy matnning filologik ekspertizasi.	5	4	60	20	0	40	0	90	150
5	4-modul. Xatshunoslik ekspertizasi.	5	4	60	20	10	30	0	90	150
Jami:		20	16	240	80	30	130	0	360	540

2.	<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Ushbu kurs <i>maqsadli</i> lingvistik ekspertiza, tilning kriminalistik vaziyatlarga tatbiqi va ijtimoiy ahamiyati, asosiy tushunchalari haqidagi nazariy ma'lumotlarini berish, ekspert xulosalarini shakllantirish ustida ishlash uchun zarur ko'nikmalarni, ijodiy va texnologik madaniyatni shakllantirishdan iborat.</p> <p>Ushbu kurs vazifasi sud, tergov-surishtiruv jarayonlaridagi turli konfliktli matnlarga lingvistik bilimlarni tatbiq eta olish, muallif identifikatsiyasini o'rnatish, konfliktli matnda so'z kontekstual ma'nosini vajolay olish, obyektiv va xolisona tarzda ekspert xulosalarini shakllantira olishni o'rgatishga qaratilgan.</p> <p>I-modul Lingvistik ekspertiza nazariyasi</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p>
----	--

II.1.Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Kirish. Ekspertiza tushunchasi.Sud ekspertizalari va lingvistik ekspertiza. "Lingvistik ekspertiza" fanining predmeti, maqsad va vazifalari. Lingvistik ekspertizaning amaliy ahamiyati.

Ekspertiza tushunchasi, sud ekspertizalari, "Lingvistik ekspertiza" fanining predmeti, maqsad va vazifalari. Lingvistik ekspertizaning amaliy ahamiyati.

2-mavzu. Jahon va o'zbek lingvistik ekspertizasining shakllanishi, o'ziga xos xususiyatlari

Jahon lingvistik ekspertizasi, o'zbek lingvistik ekspertizasi

3-mavzu. Lingvistik ekspertizada metodologiya, metodika va metod masalalari

Lingvistik ekspertizada metodologiya, metodika va metod masalalari, Soha metodologiyasi, metodologik masalalar.Umumiy va xususiy metodlar. Lingvistik metodlar, metodologik masalalar va ularning yechimi

4-mavzu. Lingvistik ekspertizaning tarkibiy qismlari tavsifi

Qo'lyozma matnlar LE, anonim xatlar LE, reklama matnlar LE, normative huquqiy hujjatlar LE, OAV materiallari LE, Badiiy matnlar LE.

5-mavzu. Lingvistik ekspertiza tahlil bosqichlari mazmuni

Umumiy tahlil bosqichlari, xususiy tahlil bosqichlari

6-mavzu. Xatshunoslik ekspertiza va lingvistik ekspertiza

Xatshunoslik ekspertizasi o'ziga xosligi. Qo'lyozmani baholashda ekspert mas'uliyati.Badiiy asarda til va uslub.konfliktli matn tuzilishi.Kompozitsion usullar tahlili. Badiiy-publitsistik matn tuzilishining tahlili.

7-mavzu. Shaxsni obro'sizlantirish mazmuni holatlarda lingvistik

<p>ekspertiza o'lkazishning nazariy va amaliy asoslari</p> <p>Haqorat, haqoratning yuridik va lingvistik jihati, haqorat jinoyi javobgarlikka tortilish asosi, shaxsni obro'sizlantirish tushunchasi, tuhmat, qarq'ish</p> <p>8-mavzu. Siyosiy matnlar lingvistik ekspertizasi</p> <p>Siyosiy matn. Siyosiy matn tilining asosiy xususiyatlari. Siyosiy matn larini tahrir qilish. Radio va televideniye siyosiy nutqlar tahlili va tahriri. Radioeshittirish va teleko'rsatuv siyosiy nutqi matni. Ekstremizm, terrorizm, Konstitutsiyaviy tuzumga tajovuz.</p> <p>9-mavzu. Lingvistik ekspertizada matn avtorizatsiyasi masalasi</p> <p>Anonim xat, muallif atributlari, muallif identifikatsiyasi, mualliflikni o'rnatish, lingvistik belgilar asosida namunalarni solishtirish, yosh, gender belgilarini aniqlash.</p> <p>10-mavzu. Lingvistik ekspertizada ekspert xulosalarini shakllantirish asoslari. Xulosaning tarkibiy qismlari</p> <p>Tilxat matnini tayyorlash, lingvistik ekspertiza to'g'risidagi qaror, ekspert oldiga qo'yilgan savollar, dastlabki tekshirish bosqichi, lingvistik tahlili, manbalar bilan ishlash, umumlashtiruvchi qism, xulosa.</p> <p>II.2. Lingvokriminalistika asoslari fani tarkibiga quyidagi mavzular kiradi.</p>

<p>1-mavzu Lingvokriminalistika fanining shakllanishi</p> <p>obyekti, predmeti, maqsadi va vazifalari, fanlar tizimidagi o'rni.</p> <p>2-mavzu Lingvokriminalistika manbalari. Jinoyatning huquqiy ta'rifi</p> <p>O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, O'zbekiston Respublikasi Jinoyat protsessual kodeksi, O'zbekiston Respublikasi Mamuriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi, O'zbekiston Respublikasi Sud ekspertizalari to'g'risidagi qonun hujjatlari</p> <p>3-mavzu Lingvokriminalistikada lisoniy va nollisoniy omillar.</p> <p>Jinoyatga aloqadorlik faktori. Jinoyat joyi, guvoh ko'rsatmalarining nutqqa muvofiqligi, dalillarni o'rganish, gumonlanuvchilar nutqini kuzatish va o'rganish.</p> <p>4-mavzu Jinoyat turlari. Til jinoyatlari ta'rifi.</p> <p>Qilmish, jinoyat, ayb, jazo, xavfli retsident, og'ir jinoyat, o'ta og'ir jinoyat, math bilan bog'liq jinoyat, ijtimoiy xavfini baholash, kontekst tahlili</p> <p>5-mavzu Haqoratning qonuniy va huquqiy asosi.</p> <p>Haqorat holatlari jinoyat sifatida haqorat, tuhmat, jazo muqarrarligi, takroran jinoyat sodir etish, so'z kontekstini baholash.</p> <p>6-mavzu. Shaxsiy yozishmalar turlari, kriminalistik va lingvistik mohiyati</p> <p>Shaxsiy yozishma tushunchasi, xatlar, virtual tarmoq xabarlari, chat yozishmalari tili va tahlili, ularda lingvokriminalistik tahlilni amalga oshirish metodikasi</p> <p>7-mavzu Suitsid xatlar lingvokriminalistik tahlili.</p> <p>Suitsid xatlarda kriminalistik va lingvistik belgilar</p> <p>8-mavzu Lingvokriminalistikada dalillar bilan ishlash</p> <p>dalillarni oydinlashtirish, to'plash, tergov jarayonini tashkil etishning lingvistik va</p>
--

<p>3-mavzu Badiiy adabiyot va maktab ona tili darsliklarini lingvistik ekspertiza qilish zarurati</p> <p>Maktab darsliklari tahlili, soʻz qoʻllash, mashq va topshiriqlar tahlili, matn va mavzu muvofiqligi, kompetensiyalarning qoʻyilishi, yangi soʻzlar izohi, imloviy, ustubiy xatoliklar va gʻazlziliklar, tarjima-dagi muammolar</p> <p>4-mavzu Badiiy matnning lingvistik ekspertiza qilish muammolari</p> <p>Kriminalistik aspektida ekspertiza, lingvistik belgilar tahlili, mantiqiy gʻazlziliklar, manbalar, qoʻllanmalar, ustubiyot, metodik tavsiyalar ishlab chiqish.</p> <p>5-mavzu Badiiy matnning lingvistik ekspertiza qilishda qoʻllaniladigan asosiy atamalar sharhi</p> <p>Diskriminatsiya, gender stereotip, gijohvandlik targʻibi, genotsid, suitsid, stigmatizatsiya, ekstremizm, terrorizm</p> <p>11.4. Xatshunoslik ekspertizasi fani tarkibiga quyidagi mavzular kiradi.</p> <p>1-mavzu Xatshunoslik ekspertizasi fani xususiyatlari</p> <p>Fan sifatida shakllanishi, obyekt, predmeti, maqsadi va vazifalari, fanlar tizim oʻrni.</p> <p>2-mavzu Xatshunoslik ekspertizasi-lingvistik ekspertizaning tarkibiy qismlari va usullari</p>
--

<p>Kriminalistik asoslari</p> <p>9-mavzu Anonim xatlar bilan ishlash metodikasi</p> <p>Anonimlik tushunchasi, anonim xat turlari, tekshirish bosqichlari va usullari, namunalar bilan ishlash, qoʻl yozuvlarini tahlil qilish, muallif identifikatsiyasini amalga oshirish.</p> <p>10-mavzu Virtual tarmoq xabarlarini, chat yozishmalarida kriminalistik xabarlarining lingvistik mohiyatini tadqiq qilish usullari</p> <p>Ijtimoiy tarmoq xabarlarini, chat yozishmalarini pragmatik mazmunini baholash, ijtimoiy xavfli darajasini prognoz qilish, mikro-bloglar tilini tahlil qilish, xulosalash</p> <p>11.3. Badiiy matnning filologik ekspertizasi fani tarkibiga quyidagi mavzular kiradi.</p> <p>1-mavzu Badiiy matnning lingvistik ekspertizasi ilmiy muammo sifatida Badiiy matn. Matn va uning turlari, tahlil, ekspertiza, tanqid tafovuti, badiiy matnlarni ekspertiza qilish zarurati.</p> <p>2-mavzu Badiiy matnning lingvistik ekspertizasi muammosining oʻrganilishi</p> <p>Jahonda badiiy matn ekspertizasi, zarurati tendensiyalari, yondashuvlari, badiiy matnlarni ekspertiza qilishga munosabat, bugungi holat, badiiy matn ekspertizasi obyektlari</p>

<p>Xatshunoslik ekspertizasining lingvistik ekspertologiyaning boshqa turlari bilan aloqasi.</p> <p>Jahon va o'zbek lingvistik ekspertologiyasida xatshunoslik ekspertizasining shakllanishi, o'ziga xos xususiyatlari.</p> <p>3-mavzu Yozuv va qo'l yozuvi haqida tushuncha.</p> <p>Qo'l yozuvining individualligi va nisbiy barqarorligi</p> <p>4-mavzu Qo'lyozmaning muallifini aniqlash va asoslash.</p> <p>Bir shaxs tomonidan bajarilgan yoki bajarilmaganlik faktlari. Xatshunoslik ekspertizasida</p> <p>5-mavzu Qo'lyozuvlarida umumiy belgilar tasnifi.</p> <p>Xatshunoslik ekspertisasi, Psixolingvistika, Patopsixolingvistika, Etnopsixolingvistika</p> <p>6-mavzu Qo'lyozmalarda xususiy belgilar tasnifi.</p> <p>Individual qo'l yozuvi, alifbo bo'yicha tahlili, yozuv dinamikasi, strukturasi, harakatlar soni, tezligi, bosim, nishablik, o'zgartirilganlik faktori</p> <p>7-mavzu Xatshunoslik ekspertizasida yozuvni Lingvistik va yuridik jihat tekshirish metodikasi.</p> <p>Alograflar, polifonimlar, drenajlar tahlili, shtamplar, koadyutant yozuvlar, gogrammalar</p> <p>8-mavzu O'zgartirilgan yozuv tadqiqot metodologiyasining xususiyatlari</p> <p>Yozuvning tabiiy o'zgarishi-dinamik o'zgarish, ob-havo ta'siri, psixofiziologik holat ta'siri</p> <p>Harfni ataylab o'zgartirish-qasddan o'zgartirish, bosimni kuchaytirish</p>	<p>9-mavzu Qo'l yozuvini o'rganishning ayrim turlari metodologiyasining xususiyatlari</p> <p>Qisqa matnlar va raqamli yozuvlarni tadqiq qilish</p> <p>Ko'p ob'ektlil qo'l yozuvini o'tkazish xususiyatlari mutaxassislik</p> <p>Qo'lyozmalarni erkak va ayolga Zajratish usullari</p> <p>10-mavzu Grafologiya va xatshunoslik ekspertisasi</p> <p>Grafologiya, yozuv va xarakter bog'liqligi haqidagi qarashlar, kayfiyat, psixofiziologik holatning yozuvga ta'siri.</p> <p>III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar</p> <p>III.1. Lingvistik ekspertiza nazariyasi. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Amaliy mashg'ulotlar mohiyatini tushuntirish, savol-javoblar. Til va tahrir. 2. Ekspertiza tushunchasi. Sud ekspertisasi turlari. Lingvistik ekspertiza sud ekspertizalari tarkibiy qismi sifatida Qaytariq so'zlar, takrorlardan qochish yo'llari. 3. Lingvistik ekspertiza o'tkazish jarayoni, lingvist-ekspert vakolatlari chegarasi Matnmi nashrga tayyorlash. 4. Lingvistik ekspertizaning metodologik masalalari. Umumiy va xususiy metodlar 5. Lingvistik ekspertizada matnmi ekspertizadan o'tkazishning lingvistik va yuridik aspektlari 6. Lingvistik ekspertizaning tahlil bosqichlari. 7. Lingvistik ekspertizada ekspert xulosalarini shakllantirish asoslari, xulosaning tarkibiy qismlari. 8. Shaxsni obro'sizlantirish mazmunli matnlarni lingvistik ekspertizadan o'tkazish asoslari Qonunchilik hujjatlari tilining o'ziga xos xususiyatlari.
--	---

hili.

adiy

tiza

<p>9. Haqorat mazmunli matnlar lingvistik ekspertizasi.</p> <p>10. Anonim matnlarda muallif identifikatsiyasi Kitob tahriri.</p> <p>III.2. Lingvokriminalistika asoslari amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</p>

<p>Lingvokriminalistika fanining shakllanishi, obyekti, predmeti, maqsadi va vazifalari, fanlar tizimidagi o'rni.</p> <p>Lingvokriminalistikada manbalar bilan ishlash (qonuniy asoslar)</p> <p>Lingvokriminalistikada manbalar bilan ishlash (lingvistik asoslar)</p> <p>Kriminalistika mohiyati, fan sifatida shakllanishi, turlari</p> <p>Sud jarayonlarida ekspert sifatida ishtirok etish, ekspertning vazifasi, vakolatlari</p> <p>Jahon lingvokriminalistikasi. Lingvokriminalistikaning asosiy tushunchalari, metod va metodologiya</p> <p>Kriminalistik matn tiplari, ularning xarakterli xususiyatlari</p> <p>Neurolingvistika va lingvokriminalistika. Psixolingvistika va lingvokriminalistika.</p> <p>Lingvistik tahlil, kriminolingvistik ekspertiza va lingvistik ekspertiza</p> <p>Oddiy sharoitlarda amalga oshiriladigan katta va o'rta hajmli matnlarni aniqlash usullari</p> <p>Matnlarda jinoyat faktini lingvistik jihatdan asoslash</p> <p>Lingvokriminalistikada so'zning semantik va pragmatik mazmun yo'nalishini tahlil qilish .</p> <p>Gumonlanuvchi, aybdor, guvoh ko'rsatmalari.Lingvokriminalistik tahlil omillari.</p>
--

Audio, video materiallar lingvokriminalistik ekspertizasi(fonoskopik ekspertiza)

Haqorat holatlari lingvokriminalistik tadqiqi

Giyohvandlik holatlari lingvokriminalistik tadqiqi

Ekstremizm holatlari lingvokriminalistik tadqiqi

Separatizm holatlari lingvokriminalistik tadqiqi

Diskriminatsiya holatlari lingvokriminalistik tadqiqi

Firibgarlik korrupsiya holatlari lingvokriminalistik tadqiqi

III.3. Badiiy matnning filologik ekspertizasi fani amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

Badiiy matn lingvistik ekspertiza obyektisifatida.

Badiiy matn tahliliga doir ilmiy tadqiqotlar va badiiy matn lingvistik ekspertiza zarurati.

Lingvistik ekspertizadagi konflikt badiiy matnlarini ajratish.

Jahondagi badiiy matnning turli aspektlarida o'rganilishi.

Ekstremistik mazmunga ega bo'lgan badiiy matnlar lingvistik ekspertizasi.

Guyohandlikni targ'ib qiluvchi badiiy matnlar lingvistik ekspertizasi.

Reklama matnlar lingvistik ekspertizasi.

Gender diskriminatsiyatushunchasivalingvistik ekspertizadagi roli.

Tahdid, tashviqot, da'vat mazmunli badiiy matnlar lingvistik ekspertizasi.

Shaxsning etnik xosligiga daxl qiluvchi badiiy matnlar lingvistik ekspertizasi

Shaxsning ichanlik brosi,

qimmatiga daxl qiluvchi badiiy matnlar lingvistik ekspertizasi

Badiiy adabiyotni lingvistik ekspertiza qilish zarurati va asoslari.

Plagiatlik tushunchasi va badiiy matnlarda plagiatlikni baholash mezonlari.

Maktab adabiyot darsliklarini lingvistik ekspertiza qilish muammolari.

Maktab darsliklarini lingvistik ekspertiza qilish

Kriminalistik aspektda lingvistik ekspertiza

Mantiqiy, stilistik aspektda lingvistik ekspertiza

5-sinf adabiyot, ona tili darsligini lingvistik ekspertiza qilish

6-sinf adabiyot, ona tili darsligini asarini lingvistik ekspertiza qilish

7-sinf adabiyot, ona tili darsligini asarini lingvistik ekspertiza qilish

III.4. Xatshunoslik ekspertizasi fani amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Xatshunoslik ekspertizasi turlari.
2. Xatshunoslik ekspertizasi-lingvistik ekspertlogiyaning tarkibiy qismi sifatida
3. Qo'lyozma matnlarda identifikatsiya belgilari. Qo'lyozma matnlarda sodda murakkab harf elementlari tasnifi.(4)
4. Qo'lyozmalarda shaxsning psixofizologik ta'sir omillarini aniqlash.
5. Qo'lyozuvda umumiy alomatlar
6. Qo'lyozuvda xususiy alomatlar
7. Xatshunoslik ekspertizasida o'zgartirilgan yozuv
8. Qo'lyozma matnlarda identifikatsiya, diagnostika va tesnif masalasi.
9. Qo'lyozmalarni tekshirish uchun namuna turlari.
10. Oddiy sharoitlarda amalga oshiriladigan katta va o'rta hajmli matnlarni aniq usullari
11. Alfavit matnlarni o'rganishda qo'l yozuvini qasddan o'zgartirish faktini aniq usullari
12. Kichik hajmli qo'lyozmani o'rganish texnikasi
13. Ijrochi shaxsini aniqlash usullari
14. Ehtimollik-statistik usullarni qo'llash xususiyatlari
15. Qo'l yozuvi ekspertizasi metodologiyasining umumiy qoidalari
16. Qo'l yozuvini o'zgartirish turlari
- Qo'lyozmalarning noodatiy ijrosi shakily va lingvistik belgilari
- 17.Noodatiy yozuv qo'li bilan yaratilgan qo'lyozmalarni shakily va lingv belgilarini o'rganish xususiyatlari

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:

1. Matn avtorizatsiyasi va xatshunoslik ekspertizasi.

2. Lotin va kiril grafikasi bo'yicha shakllangan yozuv dinamikasi

3. Jahon va o'zbek lingvistik ekspertizasi muammolari.

4. Xatshunoslik ekspertizasida gologramma, polifonim, trampling, allograflar tashkili va muayyan yozuv bo'yicha

5. Imzolar ekspertizasida koadyutant imzolarni farqlash

6. Anonim xat tiplari . Anonim xatlarda so'zlarning pragmatik mazmun yo'nalishi

7. Anonim xatlarda muallif haqida ma'lumotlarni aniqlash .Yosh, gender, hudud xosligini aniqlash asoslari

8. Komponentlarni tahlil qilish metodi asosida konfliktli matnlarda lingvistik ekspertizasi

9. Auditiv tahlil asosida konfliktli matnlarni lingvistik ekspertizadan o'tkazish

10. Miqdoriy tahlil asosida shaxsiy yozishmalar lingvistik ekspertizasi

11. Shaxsiy yozishmalar lingvistik ekspertiza obyektiga sifatida

12. Kriminalistik matnlarda lingvistik ekspertiza

13. Haqoratning lingvistik asoslari

14. Lingvistik ekspertizada noadabiy unsur tushunchasi

15. Shaxsiy yozishmalarda noadabiy unsurlarning genderxosligi

16. Shaxsiy yozishmalarda noadabiy unsurlarning yoshga ko'ra xosligi

17. Shaxsiy yozishmalarda noadabiy unsurlarning yoshga ko'ra xosligi

18. Lingvistik tahlil va lingvistik ekspertiza

19. Tovar belgilari lingvistik ekspertizasi

20. Neyminglar bo'yicha lingvistik ekspertiza

21. Qonun loyihalarini lingvistik ekspertizadan o'tkazish asoslari

22. Tahdid va tuhmat holatlari bo'yicha lingvistik ekspertiza

23. Lingvistik ekspertizada yuridik va lingvistik jihatlarni farqlash asoslari

24. Jahon lingvistik ekspertologiyasi tendensiyalari

<p>25. Davlat xavfsizligiga tahdid ko'rinishi matnlar lingvistik ekspertizasi</p> <p>26. Ekstremizmga chorlov ko'rinishidagi matnlar lingvistik ekspertizasi</p> <p>27. Lingvistik ekspertiza va fonoskopik ekspertiza</p>	<p>3.</p> <p>V. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fannio'zlashtirish natijasidatalaba:</p> <p>Lingvistik ekspertiza fani to'g'risidagi nazariy bilimlar, jahon va o'zbek lingvistik ekspertologiyasi, umumiy va farqli jihatlar, lingvistik ekspertiza tarkibiy qismlari to'g'risidagi egallash, metodologik muammolarni anglash va ularga yechim topa olish bo'yicha bilimga,</p> <p>lingvistik ekspertiza tashkil etish bo'yicha ko'nikmaga,</p> <ul style="list-style-type: none"> - ekspert xulosalarini shakllantirish; matn avtorizatsiyasi (qo'lyozma matnlar, imzo, bosma ko'rinishdagi matnlar(biror asar, anonim xat)), shaxsni obro'sizlantirish ko'rinishidagi konfliktli matnlar, reklama matnlari, tovar belgilari, siyosiy yoki ijtimoiy ko'rinishdagi turli konfliktli matnlar, ovozi xabarlar identifikatsiyasi bo'yicha amalga oshiriladigan lingvistik ekspertizaning turli ko'rinishlarida umumiy va xususiy jihatlarini farqlay olish, shu asosda konfliktli matn xususida ekspert xulosalarini shakllantirish, turli yo'nalishlarda amalga oshiriladigan lingvistik ekspertizalarni loyihalashtirish, konfliktli matnning mavjud fakt va belgilariga asosan xolisona baholash malakasiga ega bo'lish; <p>kabi kasbiy kompetensiyalarga ega bo'ladi.</p>
<p>4.</p>	<p>VI. Ta'lim texnologiyalarivamethodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • amaliy ishlarini bajarish xulosalash; • interfaolkeys-stadilar; • blis-so'rov; • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarini qilish; • jamoabo'lib ishlash va imoyaqilish uchun loyihalar.

<p>5.</p> <p>VII. Talabalarining kreditlarini olish tartibi</p> <p>O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrda 824-sonli qarori bilan tasdiqlangan "OTMlarda o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida Nizom"ning 15- va 30-bandlariga asosan Matn ta'biridan 2-semestrda 60 soatga <u>quv yuklamasini o'zlashtirgan</u>, fan dasturi (sillabus)da belgilangan baholash tartibiga ko'ra <u>ijobiy baholantibkasbiy kompetensiyalarini yetarli darajada egallagan</u> talabaga 2-semestrda 5kredit beriladi.</p> <p>Talaba belgilangan <u>ta'lim olish natijalariga erisha olmagan taqdirda kreditlar berilmaydi.</u></p> <p>Talabalarining bilimini baholash O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom talablari asosida belgilanadi.</p> <p>Talabalarining bilimini baholash mezonlari:</p> <p>5 (a'lo) baho – talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda;</p> <p>4 (yaxshi) baho – talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda;</p> <p>3 (qoniqarli) baho – talaba olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda;</p> <p>2 (qoniqarsiz) baho – talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning mohiyatini tushunmaydi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda.</p>
---

6. Asosiy adabiyotlar

1. Сергеев В.В. и др. Почерковедческая экспертиза Учебник. – Волгоград, 2007.
  2. Баранов, А. Н. Лингвистическая экспертиза текста: теория и практика [Текст] : учеб. пособие / А. Н. Баранов. — М. : Флинта : Наука, 2007. — 592 с
  3. Бринев К.И. Теоретическая лингвистика и судебная лингвистическая экспертиза. Монография / – Барнаул: Изд-во Алт. ун-та, 2009. – С. 252.
  4. Цена слова: из практики лингвистических экспертиз текстов СМИ в судебных процессах по защите чести, достоинства и деловой репутации / под ред. М. В. Горбаневского. 3-е изд., испр. и доп. М.: Галерея, 2002. 424 с.
  5. Coulthard M. and Johnson A. Introduction to forensic linguistic. book. NY.: Routledge- 2007. P 250
- Qo'shimcha adabiyotlar:**
6. O'zbekiston Respublikasi jinoyat protsessual kodeksi;
  7. O'zbekiston Respublikasi ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi;
  8. O'zbekiston Respublikasi fuqarolik protsessual kodeksi;
  9. Astanov I.R. Jinoyat ishlari bo'yicha ekspertiza o'tkazish. Nazariya va amaliyot. O'quv qo'llanma.-T.:TDYuU, 2011. 130 b.
  10. Astanov I.R. Zo'rlik ishlatib sodir etiladigan jinoyatlar va ularni tergov qilishning o'ziga xos jihatlari. O'quv qo'llanma. // Mas'ul muharrir: yu.f.d. G.Z. To'laganova –T.: TDYuU, 2015. 140 bet;
  11. Alimova R., Otahojayev S. Sud ekspertizasini tashkil qilish va o'tkazish masalalari. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2001. – 131 b.
  12. Галашина, Е.И. Понятие судебной лингвистической экспертизы [Электронный ресурс] / Е.И. Галашина. – Режим доступа: <http://www.rusexpert.ru/index.php?idp=content&id=202>

(01.12.2013)

13. Jan Svartvik The Evans statements. Goteborg-1968.p27
  14. James T. An introduction to forensic science: the sciences of criminalistics. 2007-2012. P20
  15. Nini A. Authorship profiling in a forensic context. Doctor of Philosophy autoref....dis. March-2004. . – P250
  16. Olson John. Forensic linguistic. book. NY.: Continuum International Publishing Group The Tower Building – P265
  17. Голев, Н.Д. Об объективности и легитимности источников лингвистической экспертизы / Голев Н.Д. // Юрислингвистика -3 : Проблемы юрислингвистической экспертизы : Межвузовский сборник научных трудов / Под ред. Н.Д. Голева. – Барнаул: Изд-во Алт. ун-та, 2002. – С. 14-29.
- Axborot manbalari**
1. mednka.ru/fiziologiy
  2. <http://meduniver.com/Medical/Book/44.html>
  3. www.ziyoue.com
  4. www.pedagog.uz
  5. <http://www.literature.uz>
  6. <http://en.wikipedia.org>
7. Fandasturi Universitet Kengashining 2023-yil ___-avgustdagi ___ sonli bayonnomasibilan ma'qullangan.
  8. **Fan uchun mas'ul:**
K.X. Musulmonova – Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Amaliy filologiya kafedrasi katta o'qituvchisi
  9. **Taqrizchilar:**
    1. A.Murtazoyev – ToshDO*TAU "Amaliy filologiya" kafedrasi katta o'qituvchisi., f.f.f.d., PhD.
    2. SH.Xamroyeva – ToshDO*TAU dotsenti, f.f.d., dotsent.